

گفتمان ولایت فقیه در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی

مصطفی ایزدی^۱

بهر روز دولت‌شاه^۲

پذیرش مقاله: ۹۵/۰۸/۱۶

دریافت مقاله: ۹۵/۰۵/۰۷

چکیده

یکی از واقعیت‌های انکار ناپذیر نقش اساسی اندیشه‌ها، آراء، نظرات، رهنمودها و تدابیر ولایت فقیه در تنظیم راهبردهای دفاعی - امنیتی کشور است. بنابراین هدف اصلی این پژوهش «گفتمان ولایت فقیه در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی» می‌باشد که با بهره‌گیری از روش توصیفی، تحلیلی و داده بنیاد، با انجام مطالعات نظری تلاش شده است به شیوه‌ای علمی و روشمند، گفتمان ولایت فقیه حول محورهای راهبردی اقتدار دفاعی - امنیتی ارائه شود تا بتواند تمامی فعالیت‌های حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی را هم راستا و هماهنگ نماید. نوع تحقیق، کاربردی و توسعه‌ای بوده. ابزار گرد آوری داده‌ها در بخش اسنادی فیش برداری و در بخش میدانی پرسشنامه محقق، بوده است. جامعه آماری آن تعداد ۳۰ نفر از خبرگان که به صورت تصادفی هدفمند انتخاب شدند. جهت استخراج داده‌ها از روش نظریه‌مبنایی، تحلیل محتوا و تحلیل گفتمان و جهت اعتبار سنجی و تایید مؤلفه‌ها و شاخص‌ها از نظر خبرگان استفاده شده است. نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران برای ایجاد تمدنی بر مبنای تفکر پیامبر بزرگ اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) با تهدیدات و موانع و مشکلات زیادی مواجه خواهد گردید. و برای برداشتن موانع از سر راه آرمان‌های الهی و انسانی با بکارگیری تمام منابع و امکانات موجود نیازمند کسب اقتدار دفاعی - امنیتی است. لذا نتایج تحقیق نشان داد که اقتدار دفاعی - امنیتی مبتنی بر گفتمان ولایت فقیه (در ابعاد سیاسی، اقتصادی، نظامی، اجتماعی - فرهنگی و علمی فناوری) دارای ۹ محور ۲۶ مؤلفه و ۱۸۳ شاخص می‌باشد. که پس از ارائه به جامعه خبرگی جهت تایید مؤلفه‌ها و شاخص‌ها، کلیه مؤلفه‌ها و شاخص‌های احصا شده با تغییرات جزئی مورد تایید قرار گرفتند.

واژگان کلیدی: گفتمان، ولایت فقیه، اقتدار، دفاعی - امنیتی.

۱- استادیار علوم دفاعی راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی

۲- دانش‌آموخته دکتری علوم دفاعی راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی (نویسنده مسئول) alirezakdl75@gmail.com

مقدمه

قدرت به‌طور کلی به ظرفیت و توانایی تاثیرگذاردن بر پدیده‌ها اشاره می‌کند. ماهیت اقتدار نیز همان قدرت است اگرچه در یک بیان عمومی می‌توان اقتدار را به معنای توانایی و قدرت مشروع و دارای نفوذ یا حق فرمان دادن و فرمان‌پذیری فرض نمود. اقتدار نیز مانند قدرت، وسیله رهبری دیگران است، اما پایه آن صرف زور یا مجازات نیست، بلکه همواره توأم با مشروعیت و توجیه است (عالم، ۱۳۷۸: ۱۰۲-۹۲).

در قرآن کریم، پروردگار متعال بطور مکرر با وصف «قادر» و «قدیر» توصیف شده و فراگیری و وسعت و شمول قدرت الهی مورد تأکید قرار گرفته است. مبتنی بر چنین آیات و دیدگاهی است که امام خمینی «رحمت الله علیه» می‌فرماید: «در اسلام یک حکومت است و آن حکومت خدا، یک قانون است و آن قانون خدا و همه موظفند به آن قانون عمل کنند» (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۱: ۴۶۷). نظر به اینکه بنیان‌های نظام جمهوری اسلامی ایران بر پایه تعالیم اسلامی استوار است و اقتدار مورد نظر در این نظام باید مبتنی بر تعالیم دینی باشد.

حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) این باور و اعتقاد را در موضوع قدرت دفاعی ترسیم می‌نمایند و می‌فرمایند: «با قبول و اجرای صلح کسی تصور نکند که ما از تقویت بنیه دفاعی و نظامی کشور و توسعه و گسترش صنایع تسلیحاتی بی‌نیاز شده‌ایم، بلکه توسعه و تکامل صنایع و ابزار مربوط به قدرت دفاعی کشور از اهداف اصولی و اولیه بازسازی است و ما با توجه به ماهیت انقلابمان در هر زمان و در هر ساعت احتمال تجاوز را مجدداً از سوی ابر قدرتها و نوکرانشان باید جدی بگیریم» (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۲۱: ۱۵۸). حضرت امام خامنه‌ای «مدظله العالی» در خصوص سیاست‌های کلی برنامه پنجساله سوم به ریاست محترم جمهوری می‌فرماید: «افزایش اقتدار دفاعی و امنیتی و انتظامی بمنظور بازدارندگی و پاسخگویی مؤثر به تهدیدها، و تأمین منافع ملی و امنیت عمومی، و پشتیبانی از سیاست خارجی و گسترش صلح و ثبات و امنیت در منطقه با بهره‌گیری از همه‌ی امکانات.» (حدیث ولایت ۳۰/ ۱۳۷۸/۲)

بنابراین اقتدار دفاعی - امنیتی از دیدگاه اسلامی و نظر حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) باید از ویژگی‌هایی برخوردار باشد که امنیت ملی کشور را تأمین نماید، برای آحاد جامعه اسلامی رفاه و آسایش را فراهم کند، منافع ملی را تضمین کرده و در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی ضمن تعامل سازنده از اصول و بنیانهای اساسی انقلاب اسلامی حفاظت و حراست نماید.

با عنایت به مراتب فوق مسئله تحقیق، تحلیل گفتمان ولایت فقیه شامل: اندیشه‌ها، آراء، نظرات، رهنمودها و تدابیر راهبردی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی می‌باشد.

هدف اصلی این تحقیق، تبیین گفتمان الهی ولایت فقیه حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) و نیز تعیین اهم ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی می‌باشد تا بتوان در نهایت به سوال اصلی تحقیق یعنی «گفتمان الهی ولایت فقیه حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی و تعیین اهم ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها براساس گفتمان الهی ولایت فقیه» پاسخ داد.

از دلایل اهمیت موضوع می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

الف) محورهای اساسی اندیشه‌های حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به‌عنوان معماران انقلاب اسلامی، برای جویندگان راه ولایت در حوزه اقتدار دفاعی امنیتی روشن و آشکار می‌گردد.

ب) این تحقیق با بررسی محورهای راهبردی مدیریت در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی و تعیین مؤلفه‌ها و شاخص‌ها و ارائه‌ی نظریات و تئوری‌های جدید به ارتقاء مرزهای علم و دانش در این حوزه کمک خواهد کرد.

ج) این تحقیق از لحاظ کاربردی، قادر است سیاست‌گذاران و مجریان دفاعی - امنیتی کشور را در فرایندهای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و اجرا در سطوح راهبردی و عملیاتی کمک کند تا با توجه به اصول و عناصر متناسب با مقتضیات بومی و دفاعی - امنیتی اولویت‌ها را انتخاب و اجرای آنرا پیگیری نمایند.

د) با استفاده از این تحقیق می‌توان پلی ارتباطی بین محورهای مهم مدیریت راهبردی شامل: دکترین، سیاست‌ها، برنامه‌ریزی، هدایت، سازماندهی، هماهنگی، پیاده‌سازی، اجرا و کنترل در حوزه‌ی دفاعی - امنیتی بر اساس آراء و اندیشه‌ها و تدابیر ولایت فقیه فراهم ساخت.

و) امکان بررسی دقیق عملکرد و شناسایی نقاط قوت و ضعف آن و دستیابی به خطوط راهنما برای اقدام و با مشخص کردن قواعد اجرایی مناسب، زمینه‌ی الگو سازی مرجع را در این حوزه فراهم نموده و با تعیین محورهای راهبردی و تعریف و اجرایی کردن آن‌ها بر اساس گفتمان

ولایت فقیه (فرمایشات حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی یک الگوی مناسب ارائه خواهد نمود. به دلایل ذیل موضوع تحقیق دارای اهمیت می‌باشد:

الف) فقدان یک الگوی مدون، رسمی، و علمی به عنوان یک مرجع علمی که همه جوانب را در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی بر اساس گفتمان ولایت فقیه در کشور در نظر گرفته باشد مسأله و معضلی است که انجام این تحقیق را ضروری ساخته است.

ب) الگوی مدون، رسمی و علمی به عنوان یک مرجع که همه جوانب را در این حوزه در نظر گرفته باشد تهیه نخواهد شد.

ج) گفتمان ولایت فقیه حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در پیشبرد حوزه‌ها و زیر حوزه‌های مرتبط با حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی استخراج نمی‌گردد و در اداره حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی بطور کامل مد نظر قرار نخواهد گرفت.

مبانی نظری

پیشینه تحقیق:

از پروژه‌های تحقیقاتی و رساله‌های دکتری مطالعه شده در این پژوهش می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- دستیابی و تدوین الگوی راهبردی تحکیم و توسعه اقتدار ملی جمهوری اسلامی ایران که توسط دانشجویان دوره چهاردهم امنیت ملی، دانشگاه عالی دفاع ملی در سال ۱۳۸۹ انجام شده، سوالات تحقیق (۱- مولفه‌های موثر در تحکیم و توسعه اقتدار ملی جمهوری اسلامی ایران کدام است؟ ۲- کدامیک از مولفه‌ها و شاخص‌های آن در تحکیم توسعه اقتدار ملی جمهوری اسلامی ایران موثرتر است؟ ۳- از نظر امام خمینی (رحمت الله علیه) و مقام معظم رهبری کدامیک از ابعاد مادی یا معنوی در تحکیم و توسعه اقتدار ملی جمهوری اسلامی ایران موثرتر است؟) می‌باشد. در این پژوهش تلاش شده است به منظور ارائه الگوی راهبردی تحکیم و توسعه اقتدار ملی جمهوری اسلامی ایران، ضمن شناخت ویژگیهای سه گانه‌ی مذکور، سطوح خارجی و داخلی و نیز ابعاد گوناگون اقتدار ملی با بهره‌گیری از روشهای علمی و در چارچوب مولفه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی-اجتماعی، دفاعی-امنیتی و علمی- فناوری مورد مطالعه قرار گیرد تا نسبت و سهم هر یک بر سطوح، ابعاد و

ویژگیهای اقتدار ملی به دست آید. از خلال این دستاوردها سرانجام الگوی راهبردی مناسب برای تحکیم و توسعه اقتدار ملی جمهوری اسلامی ایران ارائه گردیده است.

- رساله دکتری با عنوان ارائه‌ی نظریه اقتدار ملی در جمهوری اسلامی ایران، توسط آقای غلامی ابرستان که با روش تحقیق موردی-زمینه‌ای در سال ۱۳۹۰ صورت گرفت، این تحقیق در پی بایدها و نبایدهاست از نوع هنجاری محسوب می‌شود که با روش کیفی و از طریق مراجعه به منابع مکتوب و تجزیه و تحلیل و تفسیر آنها صورت می‌پذیرد. سوال اصلی این تحقیق چستی شاخصه‌ها و ویژگی‌های نظریه اقتدار ملی در نظام سیاسی اسلام است و فرضیه آن عبارت است از اینکه چهار رکن قدرت، مشروعیت، دولت ملی و حاکمیت ارکان اصلی نظریه اقتدار ملی از منظر تفکر اسلامی به شمار می‌رود. در این تحقیق نخست چهار رکن مطرح شده در فرضیه از منظر ادبیات و مباحث و نظریات موجود در فلسفه سیاسی، علوم سیاسی و جامعه‌شناسی مورد تبیین و رابطه آنها با اقتدار مورد بررسی قرار گرفت و از طریق تجزیه و تحلیل و استدلال منطقی این نتیجه حاصل شد که نظریات و دیدگاههای موجود در این زمینه درستی فرضیه تحقیق را مورد تأیید قرار می‌دهد.

- رساله دکتری با عنوان تبیین و بررسی فرهنگ بسیجی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران بر اساس تفکر مقام معظم رهبری و طراحی الگوی مطلوب، روش تحقیق موردی-زمینه‌ای در سال ۱۳۸۹ صورت گرفت، سوالات تحقیق بصورت ذیل است:

- ۱- الگوی مطلوب تأثیرگذاری فرهنگ بسیجی بر امنیت ملی ایران چیست؟
- ۲- فرهنگ و تفکر بسیجی چیست و از چه ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی برخوردار است؟
- ۳- امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران از چه ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی برخوردار است؟
- ۴- چهارچوب نظری و روش مناسب برای طراحی و کشف الگوی مطلوب تأثیرگذاری فرهنگ و تفکر بسیجی بر امنیت ملی چیست؟

در این تحقیق هر بعد از امنیت دارای چهار حوزه تأثیرپذیری؛ کارگزاران و مردم، رفتار، قوانین و مقررات و نهادها و ساختارها می‌باشد برای طراحی و کشف الگوی مطلوب تأثیرگذاری فرهنگ و تفکر بسیجی بر امنیت ملی چیست، با توجه به اینکه مکتب فلسفی حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) حکمت متعالیه است و هر مکتب فلسفی نیز دارای روش‌های خاص خود است، در این رساله با

استفاده از روش چهارگانهٔ وحیانی، عقلانی، شهودی و تجربی و به اصطلاح تحلیل محتوای اسنادی با بهره‌گیری از تکنیک حجیت، کلام، پیام و موضع‌گیری‌های حضرت امام‌خمينی (رحمت الله علیه) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به عنوان مؤلفه‌ها و شاخص فرهنگ و تفکر بسیجی به بررسی و تبیین تأثیر فرهنگ و تفکر بسیجی بر امنیت ملی و ارائهٔ الگوی مطلوب پرداخته شد.

مجموع بررسی‌ها دربارهٔ سوابق عنوان مقاله نشان می‌دهد که دربارهٔ اقتدار ملی، اقتدار نظامی، اندیشه‌های دفاعی حضرت امام‌خمينی (رحمت الله علیه) و حضرت امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، دفاع همه‌جانبه پژوهش‌های متنوع و متفاوتی انجام شده است که از لحاظ محتوا، مستندسازی، تعاریف و مفهوم اقتدار دفاعی، مؤلفه‌ها و شاخص‌های قدرت دفاعی و نظامی کمک قابل توجهی به مقاله خواهد کرد که جنبه دانش‌افزایی آن‌ها قابل انکار نیست و این حاکی از توجه به نقش دفاع و امنیت در کشور بوده است. لیکن این تحقیق از نظر هدف و سؤال و روش تحقیق و نتایج حاصله با پیشینه‌های بررسی شده کاملاً تفاوت دارد.

در تحقیقات قبلی به خصوص در دانشگاه عالی دفاع ملی موضوعات مرتبط با امنیت و دفاع «ابعاد، مؤلفه، شاخص‌ها، آسیب‌ها، چالش‌ها، راهبردها و سیاست‌های دفاعی، تهدیدها» پرداخته شده است لیکن کمتر از گفتمان ولایت فقیه از آراء و اندیشه‌ها و نظریات حضرت امام‌خمينی (رحمت الله علیه)، و حضرت امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی) با هم و یکجا حول محورهای راهبردی (دکترین، هدف‌گذاری، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت، سازماندهی، هماهنگی، پیاده‌سازی و اجرا، نظارت و ارزیابی) در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی تحقیق و پژوهشی انجام شده است.

این مقاله به دنبال، گفتمان الهی ولایت فقیه در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی، و ارائه یک الگوی حول محورهای راهبردی (دکترین، هدف‌گذاری، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت، سازماندهی، هماهنگی، پیاده‌سازی و اجرا، نظارت و ارزیابی) است. ارائه الگوی راهبردی و همچنین تبیین گفتمان الهی ولایت فقیه که بتواند تمامی فعالیت‌های حوزهٔ اقتدار دفاعی - امنیتی را هم راستا و هماهنگ نماید از نوآوری‌های این تحقیق خواهد بود.

مفهوم شناسی**منظور از اقتدار دفاعی - امنیتی**

- **قدرت:** قدرت عبارتست از توانایی یک بازیگر صحنه بین‌المللی در استفاده از منابع محسوس و نامحسوس و امکانات برای تحت تأثیر قرار دادن نتایج رویدادهای بین‌المللی در جهت خواسته‌های شخصی (جونز، ۱۳۷۳: ۳). ماکس وبر قدرت را امکانی می‌داند که فاعل و دارنده آن برای تحمیل اراده خویش بر دیگری، حتی در صورت مقاومت وی، از آن استفاده می‌کند. فاعلان ممکن است اشخاص، گروه‌ها، و یا دولت‌ها باشند. (وبر، ۱۹۶۸: ۱۶).

- **اقتدار:** اقتدار از نظر ساختاری به معنای داشتن قابلیت‌های ابزاری نظام سیاسی در چارچوب سازماندهی توانایی‌های بالقوه و بالفعل می‌باشد. بعبارت دیگر هرگونه اقتدار ساختاری نیازمند سازماندهی قدرت ملی توسط نهادها و مراجع حکومتی است. از سوی دیگر، اقتدار از نظر هنجاری به نوعی رضایت و اختیار دلالت می‌دهد و بدین سان اقتدار، حق مشروع برای نفوذ یا هدایت رفتار دیگران است. اقتدار نیز مانند قدرت، وسیله رهبری دیگران است، اما پایه آن صرف زور یا مجازات نیست، بلکه همواره توأم با مشروعیت و توجیه است. (عالم، ۱۳۸۷، ۱۰۲ - ۹۲)

- **دفاع:** از حیث لغوی، دفاع یعنی دفع شر نمودن، دفع تعرض کردن، دفاع کردن از خود و صیانت کردن نفس در مقابل تعرض دیگری را گویند. (دهخدا، ۱۳۷۳: ۹۶۲۳)

از لحاظ اصطلاحی نیز دفاع، تدابیری است که برای مقاومت در مقابل حملات سیاسی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی، روانی و یا تکنولوژیکی و ... توسط یک یا چند کشور مولهفته اتخاذ می‌شود. و به مفهومی توانای‌های دفاع ملی بازدارندگی را تقویت می‌کنند و بازدارندگی نیز به این توانایی‌ها نیرو می‌بخشد (کالینز، ۱۳۸۶: ۴۹۲). در تعریفی دیگر، دفاع اقداماتی است که در طی آن با استفاده از کلیه وسایل و امکانات موجود از پیشروی و هجوم دشمن جلوگیری به عمل آمده و یا نیروهای تک ور او منهدم می‌گردند (رستمی، ۱۳۸۶: ۲۰۰).

- **اقتدار دفاعی - امنیتی:** یکی از ابعاد اقتدار ملی است، که شکل کارآمدی از مجموعه توانمندی‌های نظامی، انتظامی، اطلاعاتی، حفاظت و اطلاعات و بسیج مردمی یک کشور در چارچوبی مشروع و مقبول در محیط امنیتی است. (رشیدزاده، ۱۳۸۷: ۱۲)

اقتدار دفاعی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران، شکل کارآمدی از مجموعه توانمندی‌های نظامی، انتظامی، اطلاعاتی، حفاظت و اطلاعات و بسیج مردمی در چارچوبی مشروع و مقبول با پشتیبانی

سایر مولفه‌های قدرت ملی (سیاسی، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، نظامی، علمی و فناوری) و استفاده از امکانات مادی و معنوی کشور برای دفع تهدیدات و خطرات دشمنان خارجی و داخلی و دفاع از ارزش‌ها، آرمان‌ها و منافع ملی در راستای سیاست‌های دفاعی - امنیتی کشور می‌باشد. (همان)

گفتمان الهی ولایت فقیه حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی) در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی: گفتمان غالب جمهوری اسلامی ایران است که بر پایه اندیشه‌ها، آراء، نظرات، رهنمودها و تدابیر حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی) شکل گرفته است و ریشه در آموزه های دینی و اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم) دارد و بر اساس اصل پیشرفته ولایت فقیه در تصمیم‌گیری‌ها و در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی برای مسئولان و کارگزاران نظام هدایت‌گر بوده و تصمیم‌ها و انجام فعالیت‌ها را در همه سطوح، همسو، هماهنگ و هم‌افزا می‌نماید. (شورای ویژه طرح ملی نظام حکومتی الگو، دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۱/۵/۱۲)

گفتمان ولایت فقیه در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی

گفتمان حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی

امام خمینی (رحمت الله علیه) قدرت را ذاتاً خیر و کمال می‌داند اگر اقتدار را قدرت مشروع بدانیم با توجه به ویژگی‌های آن در منظر امام راحل (رحمت الله علیه) می‌توان گفت که قدرت برگرفته از منشأ مطلق الوهیت قابلیت تحول و تطور به اقتدار را داشته و صاحبان خود را در صورتی که به فرامین و هدایت های الهی عمل کنند به موجودیت‌هایی مقتدر تبدیل خواهد کرد به عبارت دیگر مشروعیت و مقبولیت به عنوان شروط تبدیل و تحول قدرت به اقتدار در ذات قدرت مورد نظر ایشان نهاده شده گردیده است لذا می‌توان گفت که از نظر امام خمینی (رحمت الله علیه) قدرتی ممدوح و پسندیده است که از کارویژه ای اقتدار برخوردار باشد و ضمن برخورداری از مشروعیت مورد مقبولیت و پذیرش مخاطبین خود نیز باشد.

با توجه به سیره سیاسی امام خمینی (رحمت الله علیه) و نگاه ایشان به مقوله قدرت، اقتدار در دیدگاه امام از جایگاه برجسته ای برخوردار است که شرط اساسی تأمین اهداف یک حکومت اسلامی است. راستی اگر مسلمانان مسایل خود را به صورت جدی با جهان‌خواران حل نکنند و لاقبل خود را به مرز قدرت بزرگ جهان برسانند آسوده خواهند بود که هم اکنون اگر آمریکا یک کشور اسلامی را به بهانه منافع خویش با خاک یکسان کند چه کسی جلوی او را خواهد گرفت؟ (صحیفه نور، ۲۰: ۲۳۳)

از خدا می‌خواهیم که این قدرت را به ما ارزانی دارد که نه تنها از کعبه مسلمین که از کلیساهای

جهان نیز، ناقوس مرگ بر آمریکا و مرگ بر شوروی را به صدا در آوریم (همان). آمریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند و جوانها مطمئن باشند که آمریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند (همان) مسلمین باید توجه به قدرت اسلام داشته باشند این قدرت اسلام بود که با دست خالی یک ملتی را بریک دولت غاصب بزرگ و ابرقدرت های بزرگ عالم غلبه داد این قدرت اسلام بود چرا مسلمین از این قدرت غافلند چرا دولت های اسلامی از این قدرت اسلام غافل هستند (همان، ۱۸: ۲۱۰)

واکاوای و بررسی بیانات و مکاتبات به جامانده از ایشان بیش از آنکه به دریافت تعریفی مشخص از مفهوم اقتدار دفاعی - امنیتی منجر شود ویژگی ها و خصوصیت هایی را به دست می دهد که یا از شرایط و مقدمات دستیابی به اقتدار دفاعی - امنیتی است و یا در جمله نتایج و تبعات آن قرار دارد که به آن اشاره می شود:

دفاع از نظام و دفع تجاوز

در اندیشه اسلامی جنگ اصالت ندارد؛ دعوت به صلح و آرامش، هویت اصلی دین است. اما اگر کسی یا دولتی اقدام به تجاوز کند، وظیفه همه مسلمانان است که برای رفع تجاوز قیام کنند. امام خمینی (رحمت الله علیه) بر اساس همین بینش و اندیشه می‌فرماید: «ما به تبع اسلام، با جنگ همیشه مخالفیم و میل داریم که بین همه کشورها آرامش و صلح باشد؛ لکن اگر جنگ را بر ما تحمیل کنند، ما تمام ملتمان جنگجوست.» (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳: ۳۶۱)

دفاع از تمامیت ارضی کشور

در اندیشه دفاعی امام خمینی (رحمت الله علیه)، اشغال حتی یک وجب از خاک میهن اسلامی غیر قابل تصور است. از این جهت در بیان انتظار خود از نیروهای مسلح و مدافعان سلحشور فرمودند: «امروز، روزی است که ملت ما باید دست در دست سپاه و ارتش نجیب و دلیر گذاشته و به دشمنان بفهماند که بر فرض محال اگر وارد شهری شدند، تازه با مردمی مسلح و جنگجو مواجه خواهد شد که از وجب به وجب شهرشان دفاع می‌نمایند.» (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۳: ۳۴۴).

همچنین امام (رحمت الله علیه)، خواهان دفاع از میهن اسلامی، به عنوان کشور امام زمان (عجل الله تعالی فرجه شریف) است: «از دین خدا دفاع کنید و نگهبان کشور ولی الله الاعظم - ارواحنا لقدمه الفدا - باشید.» (همان)

و نیز در وجوب دفاع از مملکت اسلامی فرمودند: «دفاع از مملکت اسلامی، دفاع از نوامیس مسلمین، از واجبات شرعیه الهیه‌ای است که بر همه ما واجب است.» (همان)

تقویت بنیه دفاعی کشور

از مصادیق روشن آیه « وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ ... » (سوره انفال آیه ۶۰)

تقویت بنیه دفاعی کشور است؛ لذا امام خمینی (رحمت الله علیه) در لزوم توجه کامل به آن فرمودند: « مطمئناً غفلت از تقویت بنیه دفاعی کشور، طمع تهاجم و تجاوز بیگانگان و نهایتاً تحمیل جنگها و توطئه‌ها را به دنبال می‌آورد. » (همان)

از آن جمله که مدیریت دفاعی کشور و سازماندهی نیروها و توسعه صنایع نظامی از اجزای مهم بنیه دفاعی هر کشور به حساب می‌آیند؛ لذا امام خمینی (رحمت الله علیه) توسعه و تکامل صنایع تسلیحاتی را در اولویت دوران بازسازی قرار داده‌اند: « با قبول و اجرای صلح، کسی تصور نکند که ما از تقویت بنیه دفاعی و نظامی کشور و توسعه و گسترش صنایع تسلیحاتی بی‌نیاز شده‌ایم؛ بلکه توسعه و تکامل صنایع و ابزار مربوط به قدرت دفاعی کشور، از اهداف اصولی و اولیه بازسازی است و ما با توجه به ماهیت انقلابمان، در هر زمان و هر ساعت، احتمال تجاوز را مجدداً از سوی ابرقدرت‌ها و نوکرانشان باید جدی بگیریم. » (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه): ۲۱، ۳۸)

خودکفایی دفاعی

امام خمینی (رحمت الله علیه) در سخنان و رهنمودهای خود با تأکید فراوان بر خودکفایی در همه ابعاد، خودکفایی نظامی را رکن دفاع همه جانبه می‌داند. در اندیشه دفاعی امام خمینی (رحمت الله علیه)، قطع وابستگی به قدرت‌های استکباری، تنها با توسعه فناوری دفاعی و خودکفایی کامل نیروهای خودی در این زمینه امکان‌پذیر است و غفلت از این امر مهم و حیاتی را موجب طمع بیگانگان در حمله به کشور می‌داند و در همین زمینه می‌فرماید: «من به عنوان فرمانده کل قوا به مسئولین و تصمیم‌گیرندگان نیز دستور می‌دهم که در هیچ شرایطی، از تقویت نیروهای مسلح و بالا بردن آموزش‌های عقیدتی و نظامی و توسعه تخصص‌های لازم و خصوصاً حرکت به طرف خودکفایی نظامی غفلت نکنند و این کشور را برای دفاع از ارزش‌های اسلامی ناب و محرومین و مستضعفین جهان در آمادگی کامل نگهدارند و مبدا توجه به برنامه‌های دیگر، موجب غفلت از این امر حیاتی

گردد که مطمئناً غفلت از تقویت بنیه دفاعی کشور، طمع تهاجم و تجاوز بیگانگان و نهایتاً تحمیل جنگ‌ها و توطئه‌ها را به دنبال می‌آورد.» (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۲۱: ۱۱۸)

مردمی کردن دفاع

از جمله نکاتی که در رابطه با اندیشه دفاعی امام خمینی (رحمت الله علیه) مطرح است، تغییر الگوی دفاعی از وابستگی به قدرت‌های جهانی، به الگوی (دفاع مردمی همه جانبه) است. این دفاع مکمل نیروهای مسلح است. این تسلیح گسترده در حقیقت جنگ را کاملاً مردمی می‌کند و بر همین مبناء متممی آحاد مردمی جنگ را بخشی از وجود خود و زندگی روزمره خود می‌دانند؛ البته امام خمینی (رحمت الله علیه) کفایت و حضور مردم را به تشخیص سران ارتش و سپاه احاله می‌فرمایند. (سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع، ۱۳۷۷: ۲۵۰)، امام خمینی (رحمت الله علیه) در این باره می‌فرماید: «الان جبهه‌ها احتیاج به افراد دارد. در جبهه‌ها باید افراد بروند. این یک واجب شرعی - الهی است، متها واجب کفایی، به همه واجب است، مگر اینکه به اندازه کفایت حاصل شده باشد. هر که می‌تواند، قدرت دارد، بر او واجب است. و اگر به اندازه کفایت به طوری که سزان نظامی، از سران پاسداران و سران ارتش و اینها گفتند دیگر احتیاج نیست، آن وقت از همه ساقط می‌شود.» (امام خمینی (رحمت الله علیه)، ۱۶: ۴۶۳). در همین راستا می‌باشد که امام خمینی (رحمت الله علیه) الگوی بسیج مردمی یا طرح ارتش بیست میلیونی را که بدنه عظیم مردمی برای دفاع از اندیشه اسلامی است را با مردمی کردن دفاع ارائه می‌دهند. به عقیده حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) زمانی که انسان‌های مختلفی از طبقات مختلف وارد بسیج شدند، گمنامی در آن شهرت می‌یابد و تنها رشادت و شهادت، محلی از اعراب پیدا می‌کند.

گفتمان حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی

در کلام و بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، اقتدار بر آمده از ایمان درونی و معنویت فوق تمامی قدرت‌ها است: اسرای ما از آن کسانی هستند که نامشان در تاریخ انقلاب و ایران جاودانه خواهد ماند برای این که در بدترین شرایط عزت اسلام و کشور و انقلاب را حفظ کردند و تسلیم دشمن و دچار شکستگی درونی نشدند آن چیزی که یک انسان را به کلی منهدم و نابود می‌کند شکستگی درونی است بعضی‌ها ظاهرشان هم خیلی خوب است. اما باطنشان شکسته است و در باطنشان امید و افتخار و احساس عزت و سربلندی نیست.

معظم‌له در جای دیگر بر اهمیت معنویت و ایمان به‌عنوان منابع اصلی اقتدار تأکید می‌فرماید: اقتدار حقیقی غیر از داشتن قدرت‌های ظاهری است اقتدار حقیقی غیر از داشتن قدرت‌های ظاهری است. اقتدار حقیقی استحکام اخلاقی و معنوی است نه صرف قدرت ظاهری ثروت‌هایی که در اختیار قدرت‌های جهانی است وسایل تبلیغاتی که آنها دارند و سلاح‌های مدرنی که به آن می‌بالند قدرت ظاهری است نباید گول خورد و زرق و برق‌ها و ظاهر کارها را ملاک قرار داد اگر قرار بود اینها دشمن را به اقتدار حقیقی در مقابل ما برسانند ما باید حالا در دنیا وجود نمی‌داشتیم و جمهوری اسلامی باید یک افسانه می‌بود، می‌بینید که این طور نیست (حدیث ولایت، ۶۸/۴/۲۳). واکاوی و بررسی بیانات و مکتوبات حضرت امام خامنه‌ای^(مدظله‌العالی)، ویژگی‌ها و خصوصیت‌هایی از مفهوم اقتدار دفاعی - امنیتی و یا شرایط و مقدمات دستیابی به اقتدار دفاعی - امنیتی را به‌دست می‌دهد که به آن اشاره می‌شود:

فلسفه دفاع

دفاع، جزئی از هویت یک ملت زنده است. هر ملتی که نتواند از خود دفاع بکند، زنده نیست. هر ملتی هم که به فکر دفاع از خود نباشد و خود را آماده نکند، در واقع زنده نیست. هر ملتی هم که اهمیت دفاع را درک نکند، به یک معنا زنده نیست.... ممکن نیست که هیچوقت دشمنی سلسله جنابان استکبار عالم و شیطان صفتان گمره‌ساز راه بنی‌آدم نسبت به انقلاب از بین برود تا این دشمنی وجود دارد تهدید هست؛ تا تهدید هست فکر و آمادگی دفاع باید باشد. (همان: ۳۴)

نکته: دفاع، یک وظیفه عقلی و انسانی و اسلامی است؛ پس باید آماده بود. روز به روز باید آمادگی‌تان را بیشتر کنید و آموزش‌ها را پیش ببرید. سازماندهی منظم، مبتنی بر حفظ انضباط کامل و رعایت مقررات است؛ این را یک ارزش به حساب آورید. (همان: ۳۵)

بنیان دفاعی قوی

ملت ایران باید به مدد اسلام و اتحاد و اتفاقتان، خود را قوی کنند. اگر ملت ما از لحاظ نظامی و اقتصادی و سیاسی و فرهنگی، در حد اعلای قدرت بود، میتواند زندگی خود و ملت‌های مسلمان را نجات بدهد. اگر قوی و مقتدر بود، اگر وضعی داشت که امید قدرت‌های بزرگ و متجاوز را قطع کرد و به یأس مبدل نمود، برای جوامع اسلامی، الگو خواهد بود.^۱

دفاع از نظام اسلامی

همه ما موظف به دفاع از ارزش‌های الهی - که امروز در این نظام اسلامی مجسم است - هستیم. دفاع از استقلال این کشور اسلامی، دفاع از تمامیت ارضی آن است. دفاع از انقلابی که این همه برکات و خیرات برای همه‌ی دنیا داشته و هر حرکتی که شما کردید و هر تیری که زدید و هر گلوله‌یی که به سمت دشمن پرتاب کردید و هر شبی را که به صبح رساندید، ان شاء الله در حفاظت این نظام و به ثمر رسیدن نتایج آن، تأثیر گذاشته است.^۱

ما در حال دفاع از خودمان هستیم. ما به قدر دفاع از خودمان، خود را مسلح می‌کنیم، نه بیشتر، و در این مسلح کردن می‌خواهیم متکی به خودمان باشیم. ما از این‌که بخواهیم پول این ملت را برای جلب سلاح‌های مختلف از اطراف عالم، که برای ما لازم و در دفاع ما مؤثر نباشد صرف کنیم، بیزاریم. ما نظامی‌گری را برای دولت و کشور خود نمی‌پسندیم. ما دفاع مشروع را حق خود می‌دانیم و در دفاع، متکی به ایمانها و روحیه‌ها هستیم.^۲

از کید دشمنان نباید غافل بود؛ نه در این منطقه و نه در هیچ نقطه‌ی کشور. نظام اسلامی که با استکبار و ظلم جهانی پنجه در افکنده است، همیشه منتظر توطئه‌ها و ضربه‌ها و تعدی‌ها و تجاوزهای دشمنان باید باشد؛ خود را آماده نگه دارد. این دستور قرآنی است: «و اعدوا لهم ما استطعتم من قوّة و من رباط الخیل» (۱) این آمادگی، یک وظیفه‌ی عمومی ملی است، اما بالخصوص متوجه به نیروهای مسلح است. ما میدانیم، می‌بینیم، اطلاعات دقیق داریم که دشمنان نظام جمهوری اسلامی و دشمنان ملت ایران، حتی در نزدیکی مرزهای نظام جمهوری اسلامی، مایل به توطئه و فراهم کردن زمینه‌های ناامنی‌اند. باید هشیار باشید.^۳

دفاع موجب عزت است

اگر ملتی قدرت دفاع از خود را نداشته باشد، عزت او هم هیچ‌گونه تضمینی ندارد. در دنیایی که هوس‌ها و انگیزه‌های مادی به جای ارزش‌های معنوی بر انسان‌های صاحب قدرت حکمرانی می‌کند، هیچ ملتی نمی‌تواند از هیچ مرکز دیگری جز قدرت درونی خود که خدای متعال به او بخشیده است، امید هیچ‌گونه کمکی و چشم‌داشت حمایتی را داشته باشد. ملت‌ها باید به خودشان

۱ بیانات در دیدار جمعی از رزمندگان بسیجی نمونه سراسر کشور، ۱۳۶۸/۰۹/۰۵

۲ بیانات در دیدار جمعی از کارکنان نیروی هوایی، ۱۳۷۱/۱۱/۱۹

۳ بیانات در مراسم مشترک نیروهای مسلح استان کردستان، ۱۳۸۸/۰۲/۲۳

تکیه کنند تا بتوانند عزتی را که خود را شایسته‌ی آن می‌دانند، به دست بیاورند. این قدرت، قدرت علمی است؛ قدرت دفاع از خود است؛ توانایی بروز استعدادهای درونی است. یک ملت باید این توانایی‌ها را داشته باشد تا بتواند عزیز باشد. مظهر قدرت دفاعی کشور شماها هستید؛ نیروهای مسلح. درست است که در هنگامه‌ی آزمایش‌های بزرگ، همه‌ی ملت پشت سر نیروهای مسلح قرار می‌گیرند و نیروهای مسلح را تنها نمی‌گذارند؛ کما این‌که در دوران دفاع هشت ساله ثابت شد. (همان: ۳۷)

نیروی عظیم مردمی

همکاری دو سازمان سپاه و ارتش، فوق‌العاده مهم است. پشتیبانی نیروی عظیم مردمی - یعنی نیروی بسیج - بسیار حایز اهمیت است. در کنار نیروهای نظامی، نیروهای انتظامی با همان شأن و حیثیت و مکانت نیروی انتظامی انقلاب، حضور قوی و دایمی خودشان را دارند و باید داشته باشند. این مجموعه نیروهای مسلح، نوک پیکان قدرت عظیم این ملت است و وسیله‌ی دفاع از کیان و شرف و شخصیت کشور اسلامی ماست.^۱

قدرت تمام نشدنی برای دفاع

اگر هر متعرض و متجاوز از احساس کند که ملت و نیروهای مسلح ما توانایی دفاع ندارند، آنگاه خطر جدی و حتمی خواهد شد. باید نیرومند بودن این ملت، در نیروهای مسلح تجلی کامل پیدا کند. البته ملت ما، ملتی بسیار نیرومند و دارای قدرت تمام نشدنی برای دفاع از خود است - در این هیچ شکی نیست - این قدرت و این توانایی باید در نیروهای مسلح جلوه‌ی کامل خود را پیدا کند.^۲

روش شناسی

این تحقیق از نوع کاربردی و توسعه‌ای بوده و روش تحقیق توصیفی تحلیلی و داده‌بنیاد می‌باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر مشتمل بر کلیه‌ی آثار و همچنین اندیشه‌ها، آراء، نظرات، رهنمودها و تدابیر حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی و همچنین صاحب نظران و خبرگان کشور در حوزه‌ی دفاعی - امنیتی و مسئولین و متولیان طراز اول حوزه دفاعی - امنیتی شامل: «اعضای دبیرخانه و شورای امنیت ملی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ستاد کل نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، وزارت امور خارجه،

۱ بیانات در مراسم اعطای نشان فتح به تعدادی از فرماندهان عملیات فتح المبین و بیت المقدس، به مناسبت آزادی خرمشهر، ۶۹/۰۳/۰۳

۲ بیانات در مراسم اعطای نشان فتح به فرماندهان سپاه و ارتش، ۶۸/۱۱/۱۵

دانشگاه عالی دفاع ملی، مسئولین مربوطه سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی ایران و نیروی انتظامی، سازمان پدافند غیر عامل کشور» که دارای ویژگی‌های زیر باشند.

- شناخت و تجربه کافی از مسائل دفاعی - امنیتی

- شناخت و قدرت تجزیه و تحلیل در حوزه‌ی اقتدار دفاعی - امنیتی

- آشنا با اندیشه‌های حضرت امام (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

- دارای مدرک کارشناسی ارشد و به بالا، که حداقل ۴ سال و در جایگاه شغلی رتبه ۱۹ در حوزه تخصصی خود کسب تجربه نموده باشند. با توجه به ویژگی‌های فوق حجم این تعداد براساس مشاوره و راهنمایی اساتید با تجربه و صاحب نظر تقریباً ۷۰ نفر برآورد شده است. نمونه به بخشی از جامعه آماری گفته می‌شود که معرف یا نماینده آن جامعه باشد. و همه ویژگی‌های جامعه آماری را داشته باشد، به ویژه ویژگی‌هایی که از لحاظ اهداف پژوهش مهم است. با توجه به حجم جامعه و به منظور اشباع نظری، حجم نمونه با جامعه آماری در این مقاله انطباق پیدا کرد و مصاحبه‌ها تا زمانی ادامه داشت که پژوهشگر به اشباع نظری دست یافت.

بر این اساس افرادی به عنوان نمونه انتخاب شدند که پیرامون موضوع مورد مطالعه به اندازه کافی اطلاعات داشتند و این فرآیند تا مرحله اشباع کامل ادامه یافت.

جدول ۱: کمیت جامعه آماری

گروه‌ها	ستاد کل	مسئولین مربوطه	سازمان	وزارت دفاع	دانشگاه	مراکز	دبیر خانه	وزارت امور
	نیروهای مسلح	سپاه پاسداران، آجا و ناجا	پدافند غیر عامل	و پشتیبانی نیروهای مسلح	عالی دفاع ملی	مطالعات کل، آجا و نزاجا	شورای امنیت	خارج و وزارت کشور
تعداد نفرات	۱۰	۲۵	۵	۵	۱۰	۵	۵	۵
مجموع				۷۰				

در این تحقیق از هر دو روش گردآوری اطلاعات، یعنی روش‌های میدانی، و روش کتابخانه‌ای استفاده می‌شود. ابزار گردآوری داده‌ها در بخش اسنادی فیش برداری و در بخش میدانی پرسشنامه محقق، بوده است.

برای تعیین پایایی پرسش‌نامه، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. این ضریب برای محاسبه همبستگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسش‌نامه‌ها یا آزمودنی‌هایی که خصیصه‌های مختلف را اندازه‌گیری می‌کند، به کار می‌رود. برای محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ابتدا واریانس نمره‌های هر زیر مجموعه سؤال‌های پرسش‌نامه (یا زیر آزمون) و واریانس کل را محاسبه گردید. سپس با استفاده از فرمول زیر مقادیر ضریب آلفا را محاسبه شد.

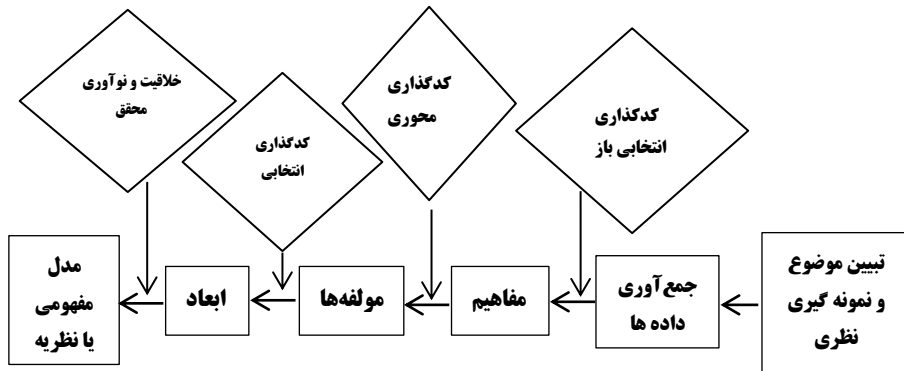
$$r_a = \frac{j}{j-1} \left(1 - \frac{\sum s^r j}{s^r} \right)$$

جهت استخراج داده‌ها از روش نظریه مبنایی، تحلیل محتوا و تحلیل گفتمان و جهت اعتبار سنجی و تایید مولفه‌ها و شاخص‌ها از نظر خبرگان استفاده شده است.

مراحل نظریه داده بنیاد و توسعه مدل به شرح ذیل می‌باشد:

در روش‌شناسی نظریه داده بنیاد، کشف یا تولید نظریه بر مبنای حقایق و واقعیات موجود و از طریق جمع‌آوری نظام مند داده‌ها و با مدنظر قرار دادن کلیه جوانب - بالقوه - مرتبط با موضوع تحقیق، صورت می‌گیرد. داده‌های جمع‌آوری شده سیر تکاملی خود را تا رسیدن به تئوری، مرحله‌ای را طی می‌کنند. تحلیل داده‌هایی که به منظور تکوین نظریه گردآوری می‌شوند، با استفاده از «رمزگذاری نظری» انجام می‌شود. در این شیوه، ابتدا رمزهای مناسب به بخش‌های مختلف داده‌ها اختصاص می‌یابد. این رمزها در قالب «مفهوم» تعیین می‌شوند که آن را «رمزگذاری باز» می‌نامند. سپس پژوهشگر با اندیشیدن در مورد ابعاد متفاوت این مقوله‌ها و یافتن پیوندهای میان آنها به «رمزگذاری محوری» اقدام می‌کند.

کدها، اقدامات سه‌گانه‌ای (باز، محوری و انتخابی) هستند که از اجرای هریک نتایج خاصی حاصل می‌شود، به طوری که از اجرای کدگذاری باز، مفاهیم حاصل می‌شود و از کدگذاری محوری، مؤلفه‌ها و از کدگذاری انتخابی، تئوری شکل می‌گیرد. با این وصف، کدها یک مرحله، از مراحل نیستند بلکه از اجرای آن‌ها، مراحل منتج می‌شوند. با تجربیاتی که از انجام این تحقیق به دست آمده است، مدل فرایند اجرای نظریه داده بنیاد به صورت زیر است:

شکل ۱: مدل توسعه یافته فرایند اجرای گرانند تئوری (زارعی ۱۳۸۷: ۹۸)

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق

در این تحلیل تمامی فرمایشات و مکتوبات حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در رابطه با حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی مورد مطالعه قرار گرفت و برای انجام تحلیل محتوای کیفی از نرم‌افزار مکس کیو دی ای استفاده شد. پس از مطالعه سطر به سطر فرمایشات حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) و انجام تحلیل گفتمان و استخراج داده‌ها، مقولات محوری و مفاهیم مربوط به هر یک از ابعاد سیاسی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی - اجتماعی و علمی - فناوری با توجه به ۹ محور مدیریتی هدف، رهنامه، سیاست، برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و رهبری، هماهنگی، پیاده‌سازی و اجرا و نظارت و ارزیابی استخراج شده‌اند. که جهت تایید مولفه‌ها و شاخص‌ها و صحت برداشت‌های محقق، مولفه‌ها به صورت پرسشنامه به جامعه خبرگی تحقیق ارجاع و داده‌های حاصل مورد تحلیل قرار گرفت. پس از انجام تحلیل گفتمان از گفتمان ولایت فقیه شامل: برداشت از اصل متن، تعیین جهت‌گیری‌های متن، انجام تحلیل‌های توجیهی از متن و همچنین تعیین ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌ها نهایتاً نتیجه نهایی از این فرآیند به شرح جدول ۲ ارائه می‌گردد:

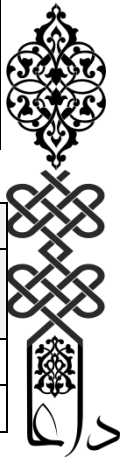
جدول ۲: جمع بندی تحلیل گفتمان بیانات ولایت فقیه

مفاهیم و مولفه‌های بعد سیاسی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
۱	عدم سازش با ظالمان	دکترین	بیشش فقهی و قرآنی در دفاع سیاسی	
۲	حمایت از قیام مستضعفان جهان	دکترین		
۳	تحکیم و توسعه سیاست بین المللی اسلام	سیاست		
۴	حمایت از نهضت‌های آزادی بخش	دکترین		
۵	آمادگی دائمی برای مبارزه با دشمنان	دکترین	مبارزه دائمی با ظلم و استکبار جهانی	
۶	قطع ریشه ظلم و استکبار با اتحاد و پایداری	هدف		
۷	تأسی به سیدالشهداء (علیه السلام) در مبارزه با ظلم	دکترین		
۸	مهیا بودن همیشگی در برابر تهدیدات	دکترین		
۹	تسلیم نشدن در برابر بیگانگان	دکترین		
۱۰	وظیفه انقلابیون اشاعه بیداری اسلامی	هدف		
۱۱	صدور فرهنگ انقلاب اسلامی و بیداری ملتها	هدف		

مفاهیم و مولفه‌های بعد سیاسی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
۱۲	نقش جوانان و بیداری اسلامی	هماهنگی	صدر انقلاب و بیداری امت اسلامی	سیاسی
۱۳	معرفی اسلام ناب محمدی (ص) به دنیا	هماهنگی		
۱۴	ترویج آرا و اندیشه‌های اسلامی در جهان	هماهنگی		
۱۵	تاثیر انقلاب اسلامی در بیداری اسلامی	پیاده سازی و اجرا		
۱۶	صدر انقلاب با عمل و تبلیغات صحیح	هدف		
۱۷	عزت، حکمت و مصلحت محور اساسی سیاست خارجی	دکترین	کسب قدرت سیاسی	سیاسی
۱۸	استقلال سیاسی موجب ترقی و خودباوری	دکترین		
۱۹	حضور مقتدرانه در مسائل جهانی و عرضه دیپلماسی	سیاست		
۲۰	دیپلماسی ابزار کارآمد اقتدار سیاسی	پیاده سازی و اجرا		
۲۱	پرهیزگاری و عدالت مسئولان	پیاده سازی و اجرا		
۲۲	دیپلماسی توأم با ابتکار	هماهنگی	دفاع سیاسی	سیاسی
۲۳	مذاکره و دیپلماسی فعال	پیاده سازی و اجرا		
۲۴	ایستادگی در برابر نظام سلطه	دکترین		
۲۵	دفاع از حق و عدالت و مردم مظلوم فلسطین	دکترین		
۲۶	دفاع از مظلومین و مستضعفان جهان	دکترین		
۲۷	وحدت دنیای اسلام	هماهنگی	وحدت ملی	سیاسی
۲۸	رفع اختلافات درونی نظام	پیاده سازی و اجرا		
۲۹	وحدت مهمترین وسیله مقابله با دشمن	هماهنگی		
۳۰	وحدت عامل عزت امت اسلامی	دکترین		

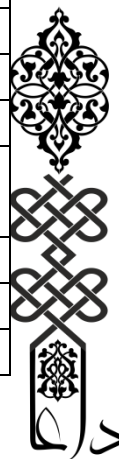
جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد نظامی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
۱	دفاع از تمامیت ارضی و استقلال کشور	هدف	دفاع از نظام و	
۲	وظیفه مردان و زنان و همه برای دفاع	سازماندهی	دفع تجاوز	

جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد نظامی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
۳	پایداری و فداکاری ملت در دفاع از اسلام	دکترین		نظامی
۴	دفاع در مقابل دخالت قدرت‌ها در امور کشور	پیاده سازی و اجرا		
۵	حضور جوانان برای دفاع از اسلام	سازماندهی		
۶	تقویت روحیه جهادی	دکترین	تقویت بنیه نظامی کشور	
۷	دشمن شناسی	پیاده سازی و اجرا		
۸	خودکفائی دفاعی	سیاست		
۹	تقویت بنیه دفاعی در گرو تقویت نیروهای مسلح	برنامه‌ریزی		
۱۰	ارتقا قدرت نظامی و رزمی	سیاست		
۱۱	تقویت حاضر به کاری تجهیزات دفاعی	برنامه‌ریزی		
۱۲	مملکت اسلامی و لزوم آمادگی دفاعی	دکترین	بسپج همگانی و مردمی کردن دفاع	
۱۳	تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی	پیاده سازی و اجرا		
۱۴	تاثیر نقش و منزلت بسپج	پیاده سازی و اجرا		
۱۵	بسپج پشتوانه زوال ناپذیر دفاع	دکترین		
۱۶	نیروی عظیم مردمی به عنوان قدرت تمام نشدنی برای دفاع	سیاست		
۱۷	پایگاه مردمی رمز پایداری	سازماندهی		
۱۸	نقش کلیدی و محوری مردم در امنیت پایدار	سازماندهی	امنیت پایدار	
۱۹	امنیت پایدار مبتنی بر قوانین و احکام دینی	دکترین		
۲۰	نقش نیروهای مسلح در تداوم استقلال و امنیت	سازماندهی		
۲۱	حفظ و حراست اسلام راس تمام واجبات است	هدف		
۲۲	ایمان و اعتقاد اسلامی، حصار امن امنیت اصلی است	دکترین		
۲۳	استفاده از تمام توان برای حفظ امنیت کشور	پیاده سازی و اجرا		
۲۴	نیروهای مسلح پنجه های قوی ملت	سیاست	اقتدار نیروهای مسلح	نظامی
۲۵	تقویت روحیه قوای مسلحه با تقدیر و پشتیبانی ملت	پیاده سازی و اجرا		
۲۶	قوای مسلح حافظ و ضامن استقلال کشور	دکترین		
۲۷	هماهنگی بین قوای مسلح در فعالیت ها	هماهنگی		
۲۸	خدمتگزاری قوای مسلح به مردم	پیاده سازی و اجرا		

جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد نظامی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
۲۹	بزرگترین ابزار اقتدار نیروهای مسلح وحدت است	هماهنگی		
۳۰	نیروهای مسلح، قوام استقلال کشورند	برنامه‌ریزی		
۳۱	قدرت نیروهای مسلح موجب استحکام نظام	برنامه‌ریزی		
۳۲	دفاع موجب عزت است	سیاست		
۳۳	لزوم ایستادگی و بنیان دفاعی قوی	دکترین	دفاع از نظام اسلامی	
۳۴	دفاع از نظام اسلامی و جامعه انقلابی	دکترین		
۳۵	مستحکم کردن ساخت داخلی	هماهنگی		
۳۶	ضرورت اخلاق و معنویت در نظامی‌گری	پایاده سازی و اجرا		
۳۷	نقش جوانان و شهدا در دفاع	سازماندهی		
۳۸	ضرورت یاد شهدا و فرهنگ شهادت	برنامه‌ریزی		
۳۹	تقویت دانش نظامی و دفاعی	برنامه‌ریزی	توسعه توانایی های نظامی	
۲۶	آمادگی جسمی و روحی نیروهای مسلح	دکترین		
۲۷	ارتقاء آمادگی رزمی	دکترین		
۲۸	لزوم ارتقاء و افزایش توان نیروی دریایی	دکترین		
۲۹	تولید سلاح برای دفاع	برنامه‌ریزی		
۳۰	توجه به آموزش و تمرین	سیاست		
۳۱	ارتقاء آمادگی دفاعی تجهیزات پروازی	دکترین		
۳۲	افزایش سطح آماده بکاری تجهیزات	دکترین		
۳۳	آمادگی تجهیزات دفاعی	دکترین		
۳۴	آمادگی، تعمیر و نگهداری و پشتیبانی	برنامه‌ریزی		
۳۵	توانایی نگهداری تجهیزات	برنامه‌ریزی		
۳۶	لزوم برخورداری کارکنان نیروهای مسلح از احساس توانایی و نشاط	دکترین		
۳۷	افزایش توانایی صنعتی	سیاست		
۳۸	افزایش توانایی روحی	سیاست		
۳۹	جدی گرفتن توانایی های علمی و رزمی	سیاست		

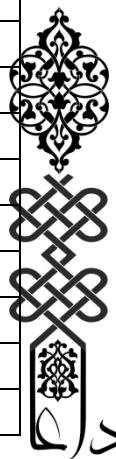

جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد علمی فناوری اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه					
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد	
۱	توسعه مراکز علمی پژوهشی	برنامه‌ریزی	حمایت از مبتکران	علمی - فناوری	
۲	تقویت اراده عمومی برای کسب علم و فناوری	دکترین			
۳	حضور و مشارکت جوانان در عرصه صنعت	سیاست			
۴	تشویق مبتکرین و ایجاد زمینه برای خودکفایی	سیاست			
۵	ایجاد زمینه‌ی برای رشد و شکوفایی نیروهای مستعد و جوان	برنامه‌ریزی			
۶	علم پایه و اساس قدرت بین‌المللی	دکترین	کسب قدرت و اقتدار علمی - فناوری		علمی - فناوری
۷	علم زیر بنای اقتدار آینده	دکترین			
۸	علم موجب عزت سیاسی و اقتصادی	دکترین			
۹	افزایش توانایی علمی	سیاست			
۱۰	تأکید به شکستن مرزهای علمی	سیاست			
۱۱	تأکید به پیشرفت علمی	سیاست			
۱۲	قرار گرفتن در سطح اول علمی دنیا	هدف			
۱۳	علم و تحقیق، آرمان‌گرایی و آرمان‌خواهی و مایه عزت ملی	دکترین			
۱۴	توان نهضت تولید علم	سیاست	توسعه تحقیقات و پژوهش		
۱۵	ایجاد تعادل در رشته‌های علمی	هماهنگی			
۱۶	تحقیق منبع تغذیه آموزش	برنامه‌ریزی			
۱۷	تقویت روحیه پژوهش و جویندگی	هدف			
۱۸	ایجاد فضای تحقیقات در کشور	برنامه‌ریزی			
۱۹	توسعه مراکز تحقیقاتی	برنامه‌ریزی			
۲۰	انجام کارهای علمی و تحقیقاتی نیروهای مسلح	برنامه‌ریزی			
۲۱	ایجاد مراکز فعال تحقیقاتی و پژوهشی	برنامه‌ریزی			
۲۲	توسعه طرح‌های تحقیقاتی	سیاست			
۲۳	استفاده از تمامی ظرفیت‌های علمی و صنعتی کشور	سیاست			
۲۴	افزایش بودجه تحقیقاتی و پژوهشی	برنامه‌ریزی			
۲۵	همکاری جهاد خودکفایی با مراکز صنعتی و علمی	هماهنگی			

جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد علمی فناوری اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
۲۶	ارتقاء فعالیت‌های تحقیقاتی و خود اتکایی	سیاست	خلاقیت و ابتکار	
۲۷	لزوم توجه به نوآوری و خلاقیت	سیاست		
۲۸	لزوم توجه به نوآوری و خلاقیت در نیروهای مسلح	سیاست		
۲۹	جدی گرفتن طرح‌های ابتکاری	سیاست		
۳۰	استفاده‌ی از ابتکارها و نوآوری‌های افراد مستعد	پیاده سازی و اجرا		

جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد اقتصادی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
۱	پاسداری از ذخایر خدادادی	هدف	حفظ منابع ملی و ذخایر اصلی	اقتصادی
۲	نقش موثر مجلس و دولت در حل مشکلات اقتصادی	هماهنگی		
۳	جلوگیری از غارت ذخایر کشور	پیاده سازی و اجرا		
۴	عدم تسلیم سرمایه ها و منابع ایران به بیگانگان	پیاده سازی و اجرا		
۵	قطع وابستگی به بیگانگان	دکترین	خودکفایی صنعتی	اقتصادی
۶	تشویق مردم و مسئولین به کار	هماهنگی		
۷	مبارزه با رفاه طلبی و مصرف گرایی	دکترین		
۸	خودکفایی تنها راه رسیدن به استقلال و آزادی	دکترین		
۹	خودکفایی صنعتی مهمترین مسئولیت و وظیفه شرعی	دکترین		
۱۰	جهاد در راه خودکفائی کشور	دکترین		
۱۱	نقش اصلاح فرهنگ و اقتصاد در استقلال کشور	برنامه ریزی		
۱۲	عدالت و رشد اقتصادی	دکترین	کسب قدرت اقتصادی	اقتصادی
۱۳	فضای عمومی کار و تلاش و همدلی	هماهنگی		
۱۴	تاثیر اقتصاد بر دفع تهاجم فرهنگی	هماهنگی		
۱۵	اتحاد و پیوستگی همگانی	هماهنگی		
۱۶	گسترش فضای فعالیتهای اقتصادی	هدف		
۱۷	خودداری از اسراف و مصرف زدگی	سیاست		

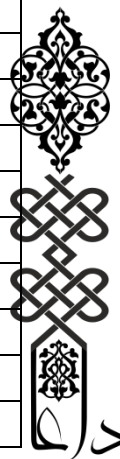
جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد اقتصادی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه

ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
۱۸	دوری از دنیاطلبی و مادی گرایی	دکترین		
۱۹	صبر در جهاد اقتصادی	هدایت		
۲۰	برقراری امنیت اقتصادی	هدف		
۲۱	ترویج تولیدات داخلی	سیاست		
۲۲	توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی	سیاست		
۲۳	پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری	سیاست		
۲۴	محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد	سیاست	اقتصاد	
۲۵	استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها	سیاست	مقاومتی	
۲۶	افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی	سیاست		
۲۷	تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید	سیاست		
۲۸	مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی	سیاست		
۲۹	اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور	سیاست		
۳۰	حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده	سیاست		
۳۱	افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور	هدف		
۳۲	مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز	سیاست		
۳۳	افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز	هدفگذاری	اقتصاد	
۳۴	صرفه جویی در هزینه‌های عمومی کشور	پیاده‌سازی و اجرا	مقاومتی	
۳۵	اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم	سیاست		

جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد اقتصادی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
	درآمدهای مالیاتی			
۳۶	تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی توسط دولت	پیاده‌سازی و اجرا		

جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد فرهنگی - اجتماعی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
۱	فرهنگ اسلام، فرهنگ مقتدر	دکترین	کسب قدرت فرهنگی	فرهنگی - اجتماعی
۲	مذهب و رهبر مذهبی	دکترین		
۳	هویت ایرانی - اسلامی	سیاست		
۴	نقش دانشگاه در اقتدار کشور	سازماندهی		
۵	ولایت فقیه و رهبری مهمترین مولفه اقتدار فرهنگی	دکترین		
۶	وحدت اقوام ایرانی و مذاهب اسلامی و جریان های سیاسی	سازماندهی		
۷	داشتن الگوی بومی	سیاست		
۸	نقش تولیدات فرهنگی	برنامه‌ریزی		
۹	تضمین استقلال فرهنگی جامعه	دکترین	دفاع فرهنگی	فرهنگی - اجتماعی
۱۰	احیای هویت مسلمین و محرومین جهان	هدف		
۱۱	انتقال تجربه انقلاب اسلامی به جهان	هدف		
۱۲	مقابله با تهاجم فرهنگی	پیاده سازی و اجرا		
۱۳	ترویج و اشاعه فرهنگ ایثار و شهادت	هدف		
۱۴	خودباوری فرهنگی	دکترین		
۱۵	اراده الهی و حقانیت انقلاب اسلامی	دکترین	الزامات مقابله با تهاجم فرهنگی	فرهنگی - اجتماعی
۱۶	ولایت و محبت اهل بیت علیهم السلام	دکترین		
۱۷	زنده نگه داشتن فرهنگ عاشورایی	هدف		
۱۸	برخورداری از فرهنگ بسیجی و جهاد	دکترین		
۱۹	نقش فرهنگ مهدویت و انتظار	دکترین		
۲۰	پایبندی به اصول و ارزش های انقلاب و آرمان	دکترین		

جدول مفاهیم و مولفه‌های بعد فرهنگی - اجتماعی اقتدار دفاعی امنیتی از دیدگاه ولایت فقیه				
ردیف	مفهوم	محورهای مدیریت راهبردی	مولفه	بعد
	های امام راحل (رحمت الله علیه)			
۲۱	توجه به بصیرت و هوشیاری و استقامت	سیاست		
۲۲	راه های رسیدن به استقلال	سیاست	استقلال فرهنگی	
۲۳	اهمیت و ضرورت استقلال فرهنگی	سیاست		
۲۴	مبارزه برای استقلال فرهنگی سخت ترین مبارزه با انواع استقلال	پیاده سازی و اجرا		
۲۵	اجتناب از اشرافی گری	هدف	استحکام ساخت درونی نظام	
۲۶	ترویج روحیه جهاد و شهادت	هدف		
۲۷	توکل و توجه به خدا	دکترین		
۲۸	سوق فرهنگ کشور به سمت تولیدات داخلی	سیاست		
۲۹	وحدت اقوام ایرانی و مذاهب اسلامی و جریان‌های سیاسی	هماهنگی		

نتیجه گیری و پیشنهاد:

الف - نتیجه گیری

تحلیل گفتمان و بیانات ولایت فقیه در رابطه با حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی از روش نظریه داده بنیاد استفاده شده است. در این تحقیق تمامی فرمایشات و مکتوبات حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در رابطه با حوزه اقتدار دفاعی - امنیتی مورد مطالعه قرار گرفت. پس از مطالعه سطر به سطر فرمایشات ولایت فقیه و انجام تحلیل گفتمان و استخراج داده‌ها، مقولات محوری و مفاهیم مربوط به هر یک از ابعاد سیاسی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی - اجتماعی و علمی - فناوری با توجه به ۹ محور مدیریتی هدف، رهنامه، سیاست، برنامه ریزی، سازماندهی، هدایت و رهبری، هماهنگی، پیاده‌سازی و اجرا و نظارت و ارزیابی استخراج شده‌اند. که جهت تأیید مولفه‌ها و شاخص‌ها، به جامعه خبرگی تحقیق ارجاع و داده‌های حاصل مورد تحلیل قرار گرفت که نتایج آن در قالب مقوله‌های محوری احصاء شده از منظر گفتمان ولایت فقیه ارائه گردید. نتایج تحقیق نشان داد که الگوی اقتدار دفاعی - امنیتی مبتنی بر گفتمان ولایت فقیه

در ابعاد سیاسی، اقتصادی، نظامی، اجتماعی- فرهنگی و علمی فناوری) دارای ۹ محور ۲۶ مولفه و ۱۸۳ شاخص می‌باشد.

با توجه به مولفه‌های محوری احصاء شده در ابعاد سیاسی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی- اجتماعی و علمی - فناوری از بیانات ولایت فقیه می‌توان میزان اهمیت مولفه‌ها را مشاهده نمود. بر این اساس مولفه‌های محوری «الزامات مقابله با تهاجم فرهنگی»، «صدور انقلاب و بیداری امت اسلامی»، «وحدت ملی»، «دفاع از نظام اسلامی» و «اقتدار نیروهای مسلح»، «قدرت علمی - فناوری»، «توجه به توسعه تحقیقات و پژوهش»، «حفظ منابع ملی و ذخایر اصلی»، «خودکفایی صنعتی»، «استحکام ساخت درونی نظام» و «استقلال فرهنگی» از پرتاکیدترین مولفه‌های محوری برشمرد که مورد تاکید ولایت فقیه بوده و باید در حوزه اقتدار دفاعی- امنیتی بیشتر به آن توجه نمود. همچنین با توجه به تحلیل گفتمان از بیانات ولایت فقیه می‌توان دریافت که عموماً تاکید بر مسائل دفاعی، فرهنگی و حکومتی بوده و همواره برحاکمیت اسلام در همه امور تاکید شده است. سایر موارد همچون وحدت و همدلی، احساس مسئولیت و استفاده از توانمندی‌ها و ظرفیت‌های نیروهای مسلح، از موضوعات حساس در جهت اقتدار دفاعی و امنیتی کشور نیز مورد تاکید می‌باشد.

می شوند پیشنهاد می شود در برنامه ها و طرح ریزی های راهبردی سیاست خارجی کشور، از اقدام مردمی کشور های مسلمان در سرنگون کردن رژیم های دیکتاتوری و جایگزین کردن حکومت های اسلامی به جای آنها حداکثر حمایت های مالی و معنوی به عمل آید.

۳- نتایج حاصل از یافته های پژوهش مبتنی بر تحلیل گفتمان انجام شده نشان می دهد در بعد فرهنگی - اجتماعی مؤلفه های دفاع فرهنگی، کسب قدرت فرهنگی به عنوان دو مولفه مهم محسوب می شوند پیشنهاد می شود که در برنامه های کلان راهبری فرهنگی کشور در آینده این مولفه ها به منظور توسعه انقلاب اسلامی به سایر نقاط جهان در برنامه های فرهنگی کشور قرار گیرد.

۴- نتایج حاصل از یافته های پژوهش مبتنی بر تحلیل گفتمان انجام شده نشان می دهد در بعد علمی - فناوری مولفه های حمایت از مبتکران، توسعه تحقیقات و پژوهش به عنوان دو مولفه مهم محسوب می شوند پیشنهاد می شود با افزایش بودجه دفاعی کشور و توسعه صنایع نظامی بومی امکان افزایش قدرت دفاعی کشور تا رسیدن به نقطه بازدارندگی مطلوب فراهم گردد.

۵- نتایج حاصل از یافته های پژوهش مبتنی بر تحلیل گفتمان انجام شده نشان می دهد در بعد اقتصادی مولفه های خودکفایی صنعتی، اقتصاد مقاومتی به عنوان دو مولفه مهم محسوب می شوند پیشنهاد می شود وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در برنامه ریزی های کلان راهبردی نسبت به تقویت صنایع نظامی کشور با استفاده از امکانات بومی و رعایت استانداردها به عنوان یک راهبرد مبتکی بر گفتمان ولایت فقیه تا رسیدن به خودکفایی دفاعی زمینه تولید تجهیزات دفاعی را در داخل فراهم نماید.

فهرست منابع:**الف - منابع فارسی**

- قرآن کریم: ترجمه مهدی الهی قمشه‌ای
- امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه)، صحیفه نور، ج ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۷، ۱۶، ۱۴، ۱۳ چاپ سوم (۱۳۸۲).
- امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۲)، حدیث ولایت .
- بی‌نا، (۱۳۸۹)، دستیابی و تدوین الگوی راهبردی تحکیم و توسعه اقتدار ملی جمهوری اسلامی ایران، مطالعات گروهی دانشجویان دوره‌ی چهاردهم دانشکده امنیت، تهران
- جونز، والتر، (۱۳۷۳)، منطق روابط بین‌الملل، ترجمه: داود حیدری، تهران: دفتر مطالعات بین‌المللی
- دهخدا، علی اکبر، (۱۳۷۳)، لغت نامه دهخدا، قم: انتشارات ارزشمند.
- رستمی، محمود (۱۳۸۶)، فرهنگ واژه‌های نظامی، تهران، انتشارات دانشکده فرماندهی و ستاد آجا
- رشیدزاده، فتح‌الله (۱۳۸۷)، توسعه و تحکیم قدرت و اقتدار نظامی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مدیریت نظامی، شماره ۳۳
- زارعی، عظیم (۱۳۸۷). بکارگیری روش تحقیق مبتنی بر مفهوم سازی بنیادی، مجله کار و جامعه شماره ۹۸
- شورای ویژه طرح ملی نظام حکومتی الگو، دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۱/۵/۱۲
- عالم، عبد الرحمان، (۱۳۷۸)، بنیاد های علم سیاست، تهران: نشر نی.
- غلامی ابرستان، غلامرضا، (۱۳۹۰)، ارائه نظریه اقتدار ملی در جمهوری اسلامی ایران. رساله دکتری، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی
- فرهادی، محمد، (۱۳۸۹)، تبیین و بررسی فرهنگ بسیجی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران بر اساس تفکر مقام معظم رهبری و طراحی الگوی مطلوب، دانشگاه عالی دفاع ملی، دانشکده امنیت
- کالینز، جان ام (۱۳۸۶) « استراتژی بزرگ اصول و رویه‌ها» ترجمه: کوروش بایندر، چاپ چهارم، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

ب - منابع انگلیسی

- Weber Max, Economy and Society, (Los Angles : University Of Colifornia, 1968.

پ - سایت

- WWW.khamenei.ir

